

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Predkladaný posudok som vypracovala na základe menovania za oponenta Vedeckou radou Fakulty manažmentu PU v Prešove a jej predsedom prof. Ing. Róbertom Štefkom, Ph.D. zo dňa 20. mája 2021. V posudku hodnotím vedecké a pedagogické výstupy ako aj habilitačnú prácu, za účelom posúdenia vhodnosti kandidáta Ing. Michala Fabuša, PhD., na udelenie titulu docent v odbore habilitačného a inauguračného konania: Manažment.

Téma: Priame zahraničné investície a ich vplyv na ekonomiku Slovenskej republiky

Autor: Ing. Michal Fabuš, PhD.

Oponent: prof. Ing. Judita Táncošová, CSc.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky v práci

Problematicu priamych zahraničných investícií a ich vplyvu na ekonomiku SR považujem za aktuálnu, a to z makroekonomického ako aj regionálneho rámca. Predložená práca poskytuje komplexný pohľad na riešenie problematiky, pretože teoreticky vymedzuje problematiku, analyzuje vývoj PZI a aplikuje poznatky, t.j. podáva ucelený obraz o riadení, resp. neriadení prílevu PZI do ekonomiky Slovenska v období od 90. rokov 20. stor. Zároveň poskytuje určité návrhy a odporúčania pre ďalšiu vedecko-výskumnú činnosť ako aj pre prax. Z hľadiska náročnosti spracovania témy považujem výber, zvolené výskumné otázky a použité vedecké postupy a metódy za adekvátne, ktoré poukazujú na vysokú odbornú erudovanosť autora. V úvode je explicitne stanovený hlavný výskumný cieľ a dva sekundárne ciele, ktoré vedú autora k využívaniu konkrétnych vedeckých metód vhodných na ich naplnenie. Zvolená metodika a výber viacerých vedeckých metód preukazuje dostatočnú náročnosť. V metodológii výskumnej časti sú rozpracované ciele, z ktorých vyplynula hlavná výskumná otázka a štyri špecifické výskumné otázky, ktoré majú svoju vnútornú logiku, postupne sú overované a vedú ku konkrétnym zisteniam, resp. záverom s aplikáciou na vybraný výskumný súbor. Konštatujem plne postačujúcu náročnosť habilitačnej práce, hodnotím ju pozitívne a zároveň považujem ciele za splnené.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Štruktúra habilitačnej práce je podriadená jej cieľom a považujem ju za logickú, aj keď v prvej kapitole členenie na tretiu úroveň nemá opodstatnenie a zbytočne atomizuje prácu (1.4.1, 1.4.2 a 1.5.1). Bol zvolený postup od všeobecného k jednotlivému a celkovo má práca analyticko-syntetický charakter. Kapitoly majú logickú postupnosť a sú obsahovo konzistentné. Autor vychádza zo všeobecných teoretických východísk (tu volí logicko-historický postup), postupuje obsahovou a kritickou analýzou a končí konkrétnymi poznatkami a faktami. Koncepcia práce vychádza z kvalitne spracovaných teoretických východísk v prvej kapitole, ktorá vytvára vhodnú teoretickú bázu potrebnú pre vlastný výskum, spracovanie čiastkových výsledkov a dopracovanie sa k viacerým záverom. Východiskom je súčasné poznanie a stav riešenej problematiky, sú tu uvedené mnohé definície, teórie a vymedzenia, pri ktorých mi absentuje väčšia polemickosť, resp. vlastný aj kritický postoj autora, ktorý by mal v tejto časti rezonovať. Na túto časť práce nadväzuje metodológia výskumnej časti, ktorá definuje postupnosť spracovania a logiku riešenia. Tretia a štvrtá kapitola sú nosnými z hľadiska dosiahnutia vytýčených cieľov. Autor podrobne analyzuje trendy v pohyboch PZI, najprv vo svete, následne v rozvojových krajinách, čo logicky vyúsťuje do vývojových trendov

z pohľadu SR a EÚ. Súčasťou tejto kapitoly je kritická analýza trendov investičných stimulov a ich využitie v SR. Štvrtá kapitola s názvom Diskusia, v ktorej habilitant odpovedá na stanovené výskumné otázky, ponúka hodnotiace závery a vyjadruje sa k výskumnej validite a reliabilite dosiahnutých výsledkov. Súčasťou je aj diskusia o prínosoch a odporúčaniach pre vedu a prax a sú tu ponúkané alternatívy výskumných tém na ďalšie skúmanie. Túto časť považujem z hľadiska prínosov za najpodstatnejšiu a pozitívne ju hodnotím. Ide o výsledky, ktoré majú vysokú pridanú hodnotu, a to nielen z teoretického poznania, ale predovšetkým z hľadiska ich využiteľnosti aj v spoločenskej praxi, resp. ako vhodné východiská pre ďalšiu vedecko-výskumnú činnosť. Úroveň spracovania práce pozitívne hodnotím.

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Hlavným prínosom predloženej práce je komplexnosť riešenia problematiky PZI, od zhodnotenia najdôležitejších teoretických prístupov a vymedzení, po následné analyzovanie vývojových trendov vo svete, v SR aj v EÚ, až po využitie získaných poznatkov pri praktickom riešení problematiky s aplikáciou na konkrétnu výskumnú oblasť. Pozitívne je možné hodnotiť využitie jednotlivých vedeckých metód a postupov, ktoré autor volí úmerne k potrebám, ktoré ho vedú k postupnému overovaniu a vyhodnoteniu výskumných otázok až po splnenie cieľov práce. Dosiahnuté teoretické poznatky a ich zhodnotenie, výsledky z riešenia, závery a diskusia, ktoré sú výsledkami zo skúmania, sú využiteľné jednak vo vedecko-výskumnej činnosti, v pedagogickej práci, v publikačnej činnosti, ale aj v praktickej rovine. Toto sú jednoznačné prínosy predloženej habilitačnej práce.

Otázky do diskusie:

1. Ktorú z teórií PZI považujete za najuniverzálnejšiu z hľadiska jej využitia v súvislosti s realizáciou PZI v našej ekonomike a v súvislosti s využitím pri vašom skúmaní? Aký je váš prínos k teóriám PZI, resp. ku ktorej sa prikláňate?
2. Na s. 81 uvádzate, že SR je atraktívnou destináciou pre PZI aj z hľadiska relatívne lacnej pracovnej sily. Aký je váš názor na jej nedostatok z hľadiska profesijnej štruktúry a kvalifikovanosti, na ktorý narážajú zahraniční investori?
3. Na s. 92 a ďalších sa zmieňujete o štátnej pomoci na jedno vytvorené pracovné miesto, kde je uvedený veľmi veľký rozptyl. Je možné hovoriť o efektívne vynaložených verejných zdrojoch v tejto súvislosti? Je potrebné ich vyčerpať aj pri nízkej efektivite a je tento rozptyl špecifický pre SR, resp. je porovnateľný so situáciou krajín V4 a ďalšími ekonomikami EÚ? Zrejme by bolo potrebné zamerať sa aj na menší rozptyl a nižšiu výšku prostriedkov na vytvorenie jedného pracovného miesta a dostať sa na úroveň krajín EÚ.

4. Posúdenie formálnej stránky práce

Základné formálne náležitosti sú v texte vo všeobecnosti dodržané, autor korektne uvádza parafrázované a citované zdroje (len z drobnými nepresnosťami). V práci je použitý vedecký jazyk, ktorý je zrozumiteľný a kultivovaný, odborne a terminologicky vhodne využitý. Použité zdroje uvedené v zozname literatúry reprezentujú adekvátnu šírku autorovho poznania z hľadiska kvality, aktuálnosti a spracováanej téme. Uvádza 94 bibliografických odkazov, pričom pracuje s aktuálnymi knižnými publikáciami, vedeckými a odbornými časopismi a zborníkmi, elektronickými zdrojmi od slovenských a zahraničných autorov. Z tohto pohľadu je možné zdrojovú bázu pozitívne hodnotiť. Pripomienky smerujú k štruktúre prvej kapitoly (vyššie uvedené v bode 2), ďalej k nejednotnosti v uvádzaní zdrojov (napr. na s. 30, 41) je uvedený len rok, niekde chýbajú strany

citovaných diel a pod., ďalej sú to drobné gramatické a formálne chybičky. Sú to len drobné nepresnosti, ktoré neznižujú celkovú úroveň práce.

5. Vedecká aktivita autora

Vedecká aktivita Ing. Michala Fabuša, PhD. vykazuje známky dostatočnej kvantity ako aj kvality publikácií. Vedecko-výskumný záber sa sústreďuje predovšetkým na výskum medzinárodného manažmentu a medzinárodného podnikania ako súčasti medzinárodných ekonomických vzťahov. Hlavný dôraz je kladený na problematiku dlhodobého pohybu kapitálu s akcentom na PZI, na ich vývojové trendy a vplyv na ekonomiku, čo sa prejavuje v množstve publikovaných vedeckých výstupov na tieto témy, a to vo vedeckých monografiách vydaných v zahraničí, vedeckých článkoch publikovaných v zahraničných a domácich vedeckých časopisoch indexovaných vo Web of Science a/alebo SCOPUS ako aj v prezentovaných výstupoch na zahraničných a domácich vedeckých konferenciách (publikovaných v zborníkoch). Odbornosť a aktivity Ing. Fabuša sú prezentované aj v členstvách viacerých redakčných rád v zahraničných ako aj domácich vedeckých časopisoch, z čoho niektoré sú indexované v databázach WoS, resp. SCOPUS. Tieto aktivity podčiarkujú odbornú erudovanosť menovaného.

SÚHRNNÉ STANOVISKO OPONENTA

Na základe preštudovania habilitačnej práce a predložených materiálov konštatujem, že habilitačná práca **spĺňa** požiadavky po obsahovej a formálnej stránke, a preto odporúčam, aby Vedecká rada Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity po úspešnej obhajobe a po splnení všetkých ďalších náležitostí udelila **Ing. Michalovi Fabušovi, PhD.** titul „docent“ pre odbor habilitačného konania a inauguračného konania: Manažment.

V Bratislave 31. 05.2021

prof. Ing. Judita Táncošová, CSc.
VŠEMvs v Bratislave